

OBRAĆANJE PREDSEDNIKA REPUBLIKE SRBIJE TOMISLAVA NIKOLIĆA NA 68. ZASEDANJU GENERALNE SKUPŠTINE UJEDINJENIH NACIJA

Njujork, 25. septembar 2013.

Poštovani gospodine predsedniče,
Poštovani gospodine generalni sekretare,
Vaše ekscelencije,
Dame i gospodo,

Velika mi je čast da Vam se, u ime Republike Srbije, ponovo obratim i prenesem vam stavove svoje zemlje o nekim važnim globalnim pitanjima, o dešavanjima u Srbiji i njenom okruženju, kao i o naporima koje Beograd ulaže u pravcu postizanja pravednog rešenja za probleme u državi i njenom susedstvu.

Poštovani gospodine predsedniče, Vaša ekscelencijo, gospodine Džone Vilijame Aše, zahvaljujem Vam, pre svega, na izvanrednom vođenju i organizaciji ove sednice i liderstvu koje pokazujete na visokom mestu na kome se nalazite.

Želim Vam mnogo uspeha u radu i uveravam Vas da ćete u obavljanju svog zadatka tokom mandata uživati podršku Republike Srbije. Računajte na našu pomoć u ostvarivanju svojih ideja.

Želeo bih da čestitam i Njegovoj ekscelenciji gospodinu Vuku Jeremiću, dosadašnjem predsedniku Generalne skupštine, na pokazanoj hrabrosti i besprekornom predsedavanju ovom visokom domu u prethodnih godinu dana, kao i na iskazanom razumevanju za probleme u svim delovima sveta. Dostojno je predstavljao Republiku Srbiju, uz zadržavanje nepristrasnosti i uz vrhunsku profesionalnost.

Republika Srbija pridaje veliki značaj Ujedinjenim nacijama, njihovim aktivnostima i saradnji u okviru organizacije. Ostajemo privrženi Povelji Ujedinjenih nacija i zacrtanim ciljevima. U skladu sa našim mogućnostima, trudićemo se da doprinesemo njihovom ostvarenju.

Odlučni smo da učestvujemo i u novim inicijativama koje se sprovode u Ujedinjenim nacijama.

Pozdravljam dobro izabranu temu ovogodišnjeg zasedanja. Razvojna agenda posle 2015. i pripreme koje bi trebalo da obavimo kako bi se definisao budući globalni razvojni okvir važna su pitanja, a Generalna skupština pravo je mesto za razgovor i – još važnije – dogovor o njima.

Uveren sam da će ovo zasedanje biti uspešno u razmatranju tema koje je najavio predsednik Generalne skupštine: doprinos žena, mladih i civilnog društva Razvojnoj agendi posle 2015. godine, kao i ljudska prava i vladavina prava u razvojnoj agendi posle 2015. godine.

Dame i gospodo,

Ujedinjene nacije i savremeni svet, pred istek roka za ispunjenje Milenijumskih razvojnih ciljeva – čijem je ostvarenju Republika Srbija u potpunosti posvećena – nalazese na prekretnici. Proces koji je pokrenut ambiciozan je i kompleksan.

I završni dokument „Budućnost koju želimo“ Konferencije Ujedinjenih nacija o održivom razvoju iz 2012. obavezuje nas na delovanje.

Nadam se da će rad Otvorene radne grupe biti uspešan. Republika Srbija ceni mogućnost koja joj je data da, kao njena članica, pomogne u pripremi predloga za uspostavljanje Održivih razvojnih ciljeva.

Nastojaćemo da doprinesemo njihovom jasnom definisanju. Oni bi, po našem mišljenju, trebalo da budu globalni po svojoj prirodi, ali primenjivi u svim zemljama, tako različitim kapacitetima i nivou razvoja, u prioritetima i politikama.

Svakako, u postupku označavanja Održivih razvojnih ciljeva, prioritetne teme su energetska efikasnost, obnovljivi izvori i klimatske promene.

Ključni razvojni ciljevi trebalo bi da se odnose na održivi ekonomski razvoj jer je bez njega nemoguće ostvariti socijalni razvoj, smanjiti glad i siromaštvo, nezaposlenost, smanjiti nejednakosti, sprečiti dalje širenje razlika u raspodeli zarada i zaštititi životnu sredinu.

Očekujem da će pažnja biti posvećena i kreiranju globalnog ekonomskog mehanizma koji će sprečiti preliivanje ekonomskih šokova s razvijenih zemalja na zemlje u razvoju i predupređiti destabilizaciju međunarodnog finansijskog tržišta.

U ovom procesu, glasovi bogatih i siromašnih trebalo bi da budu jednako vrednovani. Manje razvijeni neka ukažu na probleme, a razvijenije zemlje neka njihovom rešavanju prilazekao partneri.

Kao član Ekonomskog i socijalnog saveta Ujedinjenih nacija 2014-16, Republika Srbija će se uključiti u sve aktivnosti u vezi s ostvarenjem Milenijumskih razvojnih ciljeva i definisanjem Razvojne agende posle 2015. godine.

Nikakvog razvoja, ni održivog ni neodrživog, ni ekonomskog ni socijalnog, međutim, ne može biti u područjima zahvaćenim sukobima. Nažalost, i danas, na početku XXI veka, u svetu postoje brojni krajevi zahvaćeni ratovima.

Moja zemlja je već decenijama uključena u mirovne operacije Ujedinjenih nacija. Sećanje na doprinos koji smo dali živo je na mnogim kontinentima. Naučene lekcije iskoristićemo za pronalaženje rešenja za konkretne probleme na terenu, unapređenje sposobnosti mirovnih snaga da odgovore na izazove u realizaciji svojih mandata i postizanje maksimalne efikasnosti.

Srpski vojnici i policajci angažovani u multinacionalnim operacijama u Obali Slonovače, Liberiji, Demokratskoj Republici Kongo, Haitiju i Libanu, na Kipru i u regionu Bliskog istoka, u Ugandi i u somalskim vodama, a uskoro i u Maliju – na pravi način predstavljaju svoju zemlju i, u isto vreme, njenu opredeljenost da bude faktor mira.

Spremni smo da, u narednom periodu, povećamo obim našeg učešća uz angažovanje jedinica i opreme koja je standard nacionalnih kontingenata, ali i uz korišćenje mogućnosti koje pruža sistem stend-baj aranžmana Ujedinjenih nacija.

U skladu s našom politikom zasnovanom na rezolucijama Saveta bezbednosti, promovisaćemo i učešće žena u mirovnim operacijama.

Naše angažovanje u misijama Ujedinjenih nacija i drugim multinacionalnim operacijama, konkretan je doprinos očuvanju mira i bezbednosti u svetu.

Republika Srbija, osim želje da pruži pomoć, nema drugih, skrivenih motiva da svoje snage šalje u druge zemlje. Zato želimo da pripadnici Vojske Srbije i Ministarstva unutrašnjih poslova budu dobrodošli, da ih jednako prihvate i vlade prijateljskih zemalja u kojima su angažovani i lokalno stanovništvo, da u njima vide saradnike i oslonac, a ne strane trupe i okupatore.

Kada šalje svoje ljude u multinacionalne operacije, Srbija nema drugog interesa – ni vojnog, ni političkog, ni ekonomskog – osim da se nađe prijateljima u nevolji i da partnerima s kojima u misiji učestvuje pokaže da se na Srbiju može računati.

Osim ratova, još jedna opasnost za suštinske vrednosti Ujedinjenih nacija sveprisutna je u svetu. Terorizam ugrožava osnovna ljudska prava, predstavlja prepreku poslovanju i na taj način podriiva razvoj.

Republika Srbija, potpisnica većine međunarodnih konvencija iz oblasti borbe protiv terorizma, pridaje veliki značaj međunarodnim aktivnostima na njegovom suzbijanju.

Prilagođavamo domaće zakonodavstvo kako bi se zlu terorizma stalo na put. Nedvosmisleno podržavamo Globalnu strategiju Ujedinjenih nacija za borbu protiv terorizma i sve rezolucije Generalne skupštine i Saveta bezbednosti u vezi sa ovim problemom.

Srbija, kao žrtva terorizma od koga su u nekim od napada u mojoj zemlji stradali i najneviniji – deca – veoma dobro razume potrebu regionalne i šire saradnje u oblasti antiterorističkog delovanja.

Budući da terorizam ne spremne na saradnju beskompromisno, bez predrasuda i ograničenja, bez izuzetaka i posebnih slučajeva u kojima bi

terorističko delovanje nad sopstvenim narodom bilo odobravano i prikrivano navodnom borbom za slobodu.

U tom smislu, od prvorazrednog značaja je postizanje napretka u usvajanju sveobuhvatne Konvencije o međunarodnom terorizmu. Srbija snažno osuđuje terorizam u svim formama i terorističke akte ko god da ih je počinio, gde god da su učinjeni i kakvu god svrhu imali.

S druge strane, niko, pa ni Republika Srbija, nema pravo da se zadrži na osudama i saopštenjima. Žrtve terorizma, povređeni i njihove porodice širom sveta, imaju pravo da od svih nas traže da kaznimo krivce, sprečimo dalje regrutovanje za terorističko delovanje i osujetimo finansiranje terorističkih organizacija.

Dame i gospodo,

Republika Srbija pridaje veliki značaj unapređenju i zaštiti ljudskih prava i nastoji da u potpunosti primenjuje međunarodno prihvaćene standarde. Srbija je otišla i korak dalje u ostvarivanju ljudskih prava pripadnika manjinskih grupa, pre svih nacionalnih manjina, ali i dece, žena i osoba s posebnim potrebama.

Srpski Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina prevazilazi, u mnogim aspektima, međunarodne konvencije.

Ustav Republike Srbije jasno zabranjuje asimilaciju pripadnika nacionalnih manjina i preduzimanje mera koje bi prouzrokovale veštačko menjanje nacionalnog sastava stanovništva na područjima gde pripadnici nacionalnih manjina žive tradicionalno i u značajnom broju.

Pripadnici desetina etničkih grupa i više verskih zajednica žive u miru, a tradicija suživota, tolerancije i poštovanja u Srbiji je duga, iskrena i plodna.

Imajući u vidu sopstveno iskustvo, iskreno smo prišli inicijativi Alijansa civilizacija.

Aktivno promovisemo među kulturni i među verski dijalog u svim sferama i na svim nivoima, budući da se putem njih najbolje prevazilaze podele izazvane kulturnim, jezičkim, verskim i drugim razlikama.

Uopšte, u proteklom periodu, u Srbiji je ostvaren značajan napredak u oblasti zaštite ljudskih prava, što je konstatovano prilikom predstavljanja drugog Univerzalnog periodičnog izveštaja, januara 2013. u Ženevi, kao i tokom posete Beogradu Njene Ekselencije gospođe Navi Pilaj, visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava.

Spremni smo da svoja znanja i iskustva u oblasti ljudskih prava podelimo sa prijateljima širom sveta.

Republika Srbija tu saradnju vidi kao prijateljsku razmenu, a ne kao mešanje u unutrašnje poslove drugih država, jednostrano i nedogovoreno držanje predavanja i tutorisanje praćeno uslovljavanjem ili ucenjivanjem.

Dame i gospodo,

Republika Srbija članica je skoro svih međunarodnih ugovora i inicijativa u oblastima razoružanja, neproliferacije i kontrole naoružanja. U potpunosti sprovodimo preuzete obaveze.

Privrženost Srbije Ugovoru o trgovini naoružanjem, koji smo nedavno potpisali, zasnovana je na uverenju da uspostavljanje pravno obavezujućih međunarodnih standarda predstavlja značajan doprinos iskorenjivanju nelegalne trgovine oružjem, borbi protiv međunarodnog terorizma i organizovanog kriminala, unapređenju mira, bezbednosti i stabilnosti – jednom rečju – smanjenju ljudskih stradanja.

Moja zemlja, u skladu sa sporazumima koje je zaključila, prebrojala je i popisala svo oružje kojim raspolaže i te podatke učinila dostupnim. Dozvoljava i inspekciju sopstvenog arsenala. Naši partneri znaju gde se nalazi svaki komad srpskog oružja. Ništa nije skriveno.

To smo učinili ne samo zato što smo bili obavezni, već da bismo pokazali i dokazali da je Srbija iskreno posvećena miru i saradnji sa susedima. A doprinos miru sva kako jeste i razoružanje.

Srbija nikad u svojoj istoriji nije vodila agresivni rat, a oružje koje ima služi joj samo za sopstvenu odbranu. Uz to, Srbija nikad nikome nije predstavljala pretnju, nije raspolagala oružjem za masovno uništenje i ne planira da takva sredstva uvršćuje u svoj arsenal, koji je vidljivi proverljiv.

Svesni smo da napredak u domenu razoružanja i kontrole naoružanja ne zavisi samo od nas. U tom smislu, uspeh je povezan s razvojem u širem političkom i strateškom okruženju.

Za nešto više od godinu dana mandata posetio sam skoro sve zemlje kojima se Srbija graniči. Razgovarao sam s liderima svih susednih država i na međunarodnim skupovima. Time sam želeo da pošaljem poruku da smo se odlučili za regionalnu saradnju i zajednički rad s komšijama na rešavanju problema koje delimo.

Učinio sam, u ime Republike Srbije, gestove koji su i simbolično i suštinski pokazali da želimo da se izmirimo s narodima koji žive kraj nas. Ti akti, uveren sam, značajno će doprineti pomirenju i ispravljanju nepravdi iz prošlosti.

Sada se okrećemo budućnosti.

Sa svim susedima želimo da gradimo dobre odnose, da se povezujemo novim putevima, prugama i mostovima, zajedno nastupamo na svetskom tržištu, umrežavamo energetske potencijale, štitimo životnu sredinu, sarađujemo u odbrani od elementarnih nepogoda, razvijamo prekogranične projekte, trgujemo, širimo kulturnu, naučnu, prosvetnu, tehnološku i sportsku saradnju. Cilj nam je zajednički: da unapređujemo životni standard građana u svim zemljama regiona.

Sa svojim susedima možemo se takmičiti samo u tome ko je dostigao viši nivo u zaštiti ljudskih prava, a u svemu ostalom treba da sarađujemo, pomažemo se i podstičemo nabolje rezultate.

Evropskim partnerima Srbija poručuje da je vreme sukoba, nepoverenja i sporova prošlo. Naša zemlja gleda u pravcu vremena koje dolazi i prema članstvu u Evropskoj uniji.

Očekujem da Srbija, kako je i odlučeno, najkasnije januara 2014. godine, započne pregovore o članstvu u Evropskoj uniji. Nadam se da ću vas na narednom zasedanju Generalne skupštine izvestiti o toku tih pregovora za koje verujem da neće trajati predugo ili beskonačno, kao i o napretku koji će Srbija kontinuirano ostvarivati na svom putu ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji. Istovremeno, Srbija obnavlja stara i uspostavlja nova prijateljstva u svetu. Ostvarujemo strateška partnerstva na istoku, zapadu, severu i jugu.

Srbija je aktivna u svim regionalnim inicijativama i organizacijama, au prethodnom periodu predsedavala je nekima od njih. Naše vođstvo visoko je ocenjeno od drugih članova, te je i Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) Srbiji poverila predsedavanje tokom 2015. godine.

Dogovoreno i zajednički dobijeno konsekutivno predsedavanje OEBS-u – prvo Švajcarske Konfederacije (2014), a potom i Republike Srbije (2015) – dobar je primer i drugim članicama kako treba sarađivati u međunarodnim organizacijama.

Srbija će biti u prilici da pruži konkretan i konstruktivan doprinos jačanju OEBS-a, imajući u vidu da se upravo u vreme predsedavanja moje zemlje 2015. godine, obeležava 40-godišnjica usvajanja Helsinškog završnog akta, jednog od najvažnijih dokumenata OEBS-a.

Siguran sam da će naše delovanje u regionalnim inicijativama i predstojeće predsedavanje OEBS-u biti preporuka i za preuzimanje veće odgovornosti u sistemu Ujedinjenih nacija i da će Srbiji, kad dođe vreme, biti povereni i drugi odgovorni zadaci.

Dragi prijatelji,

Pitanje jednostrano proglašene nezavisnosti Kosova od 2008. godine predstavlja problem koji je narušio sistem koji su Ujedinjene nacije gradile od svog osnivanja. Nelegalnu secesiju, koju su pokušale kosovske privremene institucije samouprave, Ujedinjene nacije nikada nisu priznale, ali jedan broj zemalja, zanemarujući međunarodni pravni poredak, priznao je Kosovo kao nezavisnu državu.

Pod stalnim pritiscima i ucenama velikih i moćnih država, i neke druge, među kojima je bilo i tradicionalnih prijatelja moje zemlje, priznale su, nažalost, kosovsku državnost.

Srbija na te akte reaguje odmereno, diplomatski i politički, isključuje svaku upotrebu sile radi zaštite svoga suvereniteta i teritorijalne celovitosti.

Retko koja zemlja bi pokazala toliki stepen razboritosti u situaciji u kojoj su joj ugroženi vitalni nacionalni interesi.

Mi smo uvereni da bi probleme, pa i pitanje statusa Kosova i Metohije, trebalo rešavati mirnim putem. Zato smo prihvatili poziv Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 2010. (A/RES/64/298) i pristupili pregovorima sa predstavnicima vlasti iz Prištine.

Uz važno posredovanje gospođe Ketrin Ešton, visoke prestavnice Evropske unije za spoljnu i bezbednosnu politiku, sklopljeni su sporazumi s kosovskometohijskim Albancima.

Srbija je time pokazala da, koliko je u njenoj moći, želi da zaštiti srpsku zajednicu na Kosovu i Metohiji, ali i da svim žiteljima Pokrajine obezbedi normalan svakodnevni život.

Naglašavam da je dogovor Beograda i Prištine postignut samo oko jasno naznačenih pitanja kao što su, na primer, održavanje lokalnih izbora i formiranje Zajednice srpskih opština na Kosovu i Metohiji – i da Republika Srbija nije ni *de iure* ni *de facto* priznala nezavisnost Kosova.

Postignuti sporazum koji ćemo, kako smo i obećali, primeniti u potpunosti – nikako ne znači da Republika Srbija namerava da prihvati prijem Kosova u Ujedinjene nacije i druge međunarodne organizacije, inicijative i forume u koje mogu da se učlane samo suverene države.

Ujedinjene nacije prisutne su na Kosovu i Metohiji više od 14 godina.

Mi verujemo Ujedinjenim nacijama kojima je 1999. poverena uprava u tom delu Srbije. Zato i tražimo da mandat Misije Ujedinjenih nacija na Kosovu (UNMIK) ostane nepromenjen, da se broj pripadnika Misije ne smanjuje i da se njene aktivnosti ojačaju.

UNMIK ima nezamenjivu ulogu. Trebalo bi da nastavi da koordinira rad svih međunarodnih činilaca na Kosovu i Metohiji u statusno neutralnom okviru, kako je to i predvidela Rezolucija Saveta bezbednosti 1244. Rezolucijom su utvrđeni zadaci Ujedinjenih nacija i potvrđeno je da je Kosovo i Metohija pokrajina u sastavu Republike Srbije.

Podržavamo i delovanje Misije Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu (EULEKS). Tražimo od Evropske unije, prema kojoj se Srbija nepovratno uputila, da poštuje sopstvena načela i kada je u pitanju Kosovo i Metohija.

Zadržavajući statusno neutralni pristup, očekujemo da EULEKS nastavi da pomaže da se u Pokrajini grade demokratske institucije, da se poštuju ljudska prava Srba i drugih nealbanskih žitelja, jer su osnovna ljudska prava jedino njima i ugrožena.

Dame i gospodo,

Kada je Srbija u pitanju, Ujedinjene nacije imaju pred sobom još jedan zadatak, a njene članice pred svojom savešću još jedno pitanje koje ne sme ostati nerešeno, da ne bih u buduće ni ja, a ni predsednici Srbije koji će doći posle mene, uporno morali da tražimo pravdu i podsećamo međunarodnu zajednicu da nijedan zločin još uvek nije rešen.

Naime, podsećam vas da je specijalni izvestilac Saveta Evrope gospodin Dik Marti, senator iz Švajcarske dokazao, a Parlamentarna skupština Saveta Evrope potvrdila da su neki od sadašnjih albanskih prvaka sa Kosova i Metohije organizovali kidnapovanja i ubijanja Srba kojima su organi vađeni i prodavani.

Mi nismo bili u mogućnosti da sprovedemo sudski postupak za te zločine koji su se desili krajem dvadesetog i početkom dvadeset prvog veka, a koji do sada nisu viđeni nigde na svetu. Uvereni smo i dalje da je u istragu zasnovanu na izveštaju Saveta Evrope o nezakonitoj trgovini ljudskim organima, neophodno uključiti i Ujedinjene nacije.

Apelujem na vas, dragi prijatelji, da podržite Srbiju u naporima da se o tom i drugim zločinima sazna istina, a da krivcima bude izrečena kazna.

Dame i gospodo,

Aprila ove godine, na tematskoj debati „Uloga međunarodnog krivičnog pravosuđa u pomirenju“ govorio sam pred ovim domom o delovanju Međunarodnog tribunala za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava na teritoriji bivše Jugoslavije nakon 1991. godine.

Ukazao sam na to da je Haški tribunal zloupotrebio mandat koji mu je dao Savet bezbednosti, da je odmogao u procesu pomirenja na području bivše Jugoslavije, da je iskompromitovao ideju međunarodnog krivičnog pravosuđa, da je delovao pod političkim pritiskom, da nije bio nezavistan, da je u istim slučajevima različito postupao, da je neke zločince oslobodio, a neke za nedela nije ni optužio, da je srpske žrtve iz ratova na prostoru bivše Jugoslavije ponizio, da je pokušao da revidira istoriju...

To što sam rekao tada, mislim i sada. To je, zapravo, mišljenje Srbije o radu Haškog tribunala.

Prihvatajući integritet tribunala, sarađujući sa njegovim institucijama, stekli smo pravo da se kritički odnosimo prema njegovom radu, ali i pravo da predlažemo rešenja.

Ipak, ne želeći da se zadržimo samo na kritici, preložili smo neke mere kojima je, makar donekle, moguće ispraviti deo grešaka koje je taj sud napravio.

Tražimo od Ujedinjenih nacija i Haškog tribunala da nađu pravni put koji bi omogućio da osuđenici srpske nacionalnosti, u cilju efikasnijeg postizanja svrhe kažnjavanja, a pre svega zbog njihove lakše resocijalizacije, budu poslani na izdržavanje kazne u Srbiju.

Time ne želimo da ulazimo u suštinu presuda i ne pokušavamo da relativizujemo zločine koje su ti pojedinci počinili, već pokušavamo da doprinesemo da se po odsluženju kazne vrate u normalan život zajednice.

Dame i gospodo, prijatelji,

Srbija poštuje svaku državu članicu Ujedinjenih nacija, i svakoj od njih pruža ruku poverenja i prijateljstva očekujući da joj istom merom bude uzvraćeno.

U sadašnju i buduću Srbiju možete imati poverenja.

Hvala vam.